

NICOLAUS CALATAJUDIUS.

Sebastianopolis, notum ab argenti fodinis oppidum Guadalaxarensis in Nova Hispania Dioeceseos, patria fuit Nicolao Calatajudio, piis, atque honestis nato Parentibus, anno saeculi currentis undecimo, quarto-decimo kalendas Junias. Habuit inter avos Josephum Florezium, Guadalaxarensis, famosissimum armis, qui a vomere ad militiam felici translatus et indole, et fortuna; Najarithos cum debellasset, gentem barbaram ultra quartum, et vigesimum borealis latitudinis gradum, ipsos conditioni hispanae submitit; inde ab Hispano Rege permultis decoratus honorum insignibus, quam nascens non traxerat, sudore, atque opere strenuo, primus generi suo nobilitatem induxit. Quae res uti Nicolao decus conciliabat apud justos rerum aestimatores, ita vel male intellecta, vel penitus ignorata; calumniae dedit locum, quae imprudenter apud quosdam obliquis rumusculis mussitata clanculum circa Nicolai genus, materies ipsi fuit exercendae mansuetudinis per modestissimum, et patientissimum silentium. Avunculus etiam postquam paroecias aliquot summa cum laude gubernasset, ad Ecclesiae Guadalaxarensis Canonicatum proventus est. Parentes Nicolai quam modicis fortunae muneribus, tam praeclara fuere pietate: quam sane
pa-

palam fecerunt in optima filiorum educatione, quorum tres in Christi Ministros adlecti sunt, soror in religiosas Divae Monicae Virgines, quod severissimae disciplinae coenobium est. Natus jam tredecim annos Nicolaus, a Parentibus missus est, qui ad Seminarium Sancti Joannis in urbe dioeceseos praecipua erudiretur: ibi alacris grammaticae navavit operam, primo semper inter condiscipulos nomine decoratus. Talis etiam fuit in philosophiae curriculo, cui vacavit sub Praeceptore Ignatio Hidalgo, egregii meriti viro. Neque modicae laudis est Nicolao, quod primus ibi haberetur tot inter illustres pueros, qui successu temporum tanti Magistri aeternaverunt honorem; quorum scilicet plures elegit Joannes Gomezus Parada, memoria, et amore Guadalaxarensium dignissimus Pontifex, a quibus in Tridentino puerorum Seminario, suae potestati subdito, scientiae traderentur. Nec omittendum censeo, fuisse Ignatio Hidalgo dulcissimam indolem; quam, nullus dubito, sensim irrepsisse in Nicolai animum, qui, quantumvis natura praefervidus, nunquam (quod videbimus) tranquillissimo vultu non comparuit. Utinam et Magistri animadverterent omnes, in puerorum naturam id generis documenta quantum influant! Ibidem Theologiae addiscendae dedit operam; et statim sub initio cum periculum fecisset pro comparando sibi praemio, quod alumni complures flagitabant; universos merito antecellens, vestiri trabea consecutus est, quam Regalem appellabant. Ad tres ipsos annos theologi-

E 2

logico vacavit curriculo: atque incertum quidem, num in scientia magis, quam in virtute profecerit. Id liquido constitit, Collegii Moderatorem, puerorumque Praefectum eam in adolescente Nicolao miratos esse morum maturitatem, ut cum domo abessent, nihil dubitarent numerosam juventutem ipsius gubernationi committere.

Haec inter cogitare coepit altiora, pioque obedire desiderio, quod jam plus anno fovebat, in religiosam Jesuitarum familiam transferendi se se. Aperuit vota, pro quibus obtestatus est suppliciter Matrem, Avunculumque, quem defuncti Patris loco reverebatur. Illi autem negare palam, spei nolentes renuntiare, quam ad fortunae, gloriaeque munera ex tanti juvenis dotibus, atque ingenio conceperant. Ita rebus afflictis, licere sibi credidit Nicolaus, quocumque pacto sequi vocantem Dominum. Clam ergo Mexicum contendit ad tercenta propemodum, et sexaginta milliaria. Provinciae Praeses, quanquam non ignoraret, Mexicanae Provinciae fore bono, si tanta spe juvenis ad suorum album cooptaretur; neutiquam id censuit expedire, cognatis obtinentibus. Itaque remeavit, unde venerat; pedes tamen: cum pecunias habuisset, quae duntaxat pro itu, non pro reditu sufficerent. Enimvero Deus, qui ad tempus tentat, nec omnino deserit; et cujus in manu sunt corda hominum; Matrem, atque Avunculum movere secreto jam decreverat, tum ut magnanimam juvenis pietatem suspicerent,

rent, tum etiam ut optatam abeundi veniam nihil ultra morarentur concedere. Tertio iter aggreditur, atque a Josepho Barba, Provinciae tunc Moderatore, libentissime ad Socios numeratus, Kalendis Julii, anno saeculi vertentis quarto, et trigesimo Tepotzotlanum pro tirocinio proficiscitur. In eo perfectissimae innocentiae loco modesta Nicolai pietas continuo resplenduit: ut illum gradu supparet tanquam exemplar circumspicerent; Superiores tanquam optimum juvenem, cui fidenter quaecumque committerent, quem possent etiam repetitis ictibus formare hominem adamussim religiosum; more nimirum opificis, qui ex artis legibus lignum caedit, ut, quod malit, perfectum opus effingat. Ita cum Tironum Magister in gravem incidisset morbum; qui vices gerere supervenit, eo ductus consilio varie tentavit Nicolaum, ut prae caeteris natu grandiore, ita et modestiorem in audiendis reprehensionibus, atque in exquendis inflictis poenis jucunde promptiorem. Quatuor vix menses tiro fuerat, cum alter tirocinium recens ingressus, forte ad illum accedit turbatus magnopere, ac tristitiae motibus impulsus ad religiosa castra deserenda. Nicolaus tamen ea verborum tum dulcedine, tum fervore, de tranquilla hominis Deo sacri vita locutus est, ut tetram ille cogitationem deposuerit omnino, nec alias usquam in quid simile incidisse testetur.

Confecto tirocinii biennio, Deo se votis consecravit pari voluptate, ac fuerat desiderium.

Litteris inde humanioribus intendens in Domus ejusdem Seminario, primus habitus est, ut semper alias, in illis obtinendis honoribus, qui merito juvenum ad trutinam ponderato, de more dispensabantur. Hinc illa maxima, elegantissimaque facilitas, quae stuporem Sapientibus faciebat, sive carmina illi occurrerent, sive sermo solutus, sive patria, sive latina lingua, sive longiori praemeditatione, sive etiam ex tempore. Pluries quidem ingentis illi fuit laudis, quod id generis in ea sibi solitudine comparavit, et longa postmodum exercitatione perfecit. Immensis olim gratulationibus, et plausibus celebravere Angelopolitani Nicolaum, qui et miro disposuit ordine pegma funebre, superbe magnificentum, et venustissimas laudationes tum latine, tum hispane cantavit, cum Ferdinando Borbonio, Regi nostro suavissimo cives illi parentarent. Tales dedit fructus felicissimum ingenium, quod ea excoluit aetate Ignatius Quinglesius, Panormitanus homo, istiusmodi scientiarum flosculis plurimum certe valens: qui sane Ignatius, Magister etiam severae virtutis, non omisit, pungentibus acute verbis discipuli aures assuefacere; ut jam ab illis vitae litteratae primordiis addisceret, amarum invidorum salibus non offendi. Atque ille rem totam apprime intelligens, ea persistebat serenitate vultus, ut acroama videretur audire. Menses aliquot supra annum amoenis istis litteris vacaverat, cum Octobri mense proficisci jubetur Mexicum in Divorum Petri, et Pauli Collegium, theologico

gico Sociorum curriculo destinatum. Pro philosophia, et tribus annis, quibus ad Guadalaxarenses Theologiae vacasse supra demonstravimus, quater periculum subiit intra paucos menses, ita quidem Magistris probatus, ut pro insequenti anno theses Mexici propugnare ad diem integrum unanimi sit suffragio nominatus: quod eo fecit expedite, ac strenue, ut non juvenis maturitate praecoci, sed Magister videretur, qui Theologica tractans incanuisset. Has ut pararet theses, annum circiter de more habuit; quo tamen anno plurimis ille fuit, variisque generis laboribus occupatus. Quippe in eo Sacerdotis dignitate auctus est a Thoma Montanno, tum recens ad Anticarienses inaugurato Pontifice: cujus dignitatis officia nihil censuit Nicolaus ad tempus remittere, donec theses propugnasset. Illico vacare instituit indefessus verbo Dei praedicando, et sacri Tribunalis labori, a quo aegre ad necessariam corporis quietem, paucasque studio dandas horas revocabatur. Parum tamen ea fuissent omnia ingentis animi, atque expeditae indolis viro, nisi difficile admodum Superioris imperium accessisset. Remoto enim per id temporis Collegii Ministro, tertiam ipsam anni partem vices gerere jubetur Nicolaus in eo munere; quod unum robustissimi cujusque vigilantiam, et nihil toto die interruptam curam sibi poscere palam erat. Satisfecit profecto, qua facilitate, ac religione, quae plurima toto vitae tempore injuncta illi sunt. Post laboriosum huncce annum ad Magisterii theatrum producit, desti-

natus, qui poeticam ad annum, ad alterum rhetoricam in eodem Collegio juventuti traderet Mexicanæ. Utique videbatur huic natus muneri, cui tantam assiduus dedit operam, talique excoluit dexteritate, ac diligentia puerorum ingenia, ut plures ab schola ejus prodierint, qui facile componerent tum carmina, tum solutam orationem, ultra quam sperandum esset ob librorum id generis inopiam, quorum vix paucos, eosque primis duntaxat labris ea ætate Novohispani pueri gustabant in scholis. Nec sane poterant aliter: nam qua ætate Romani olim pueri praetextam non exuerant, Mexicani Theologica tractabant interdum. Qualem se gesserit cum discipulis Nicolaus, hic semel attingam; quod ne pluries repetam, quoties illum Magistrum dixero, talem ubicunque fuisse, lector intelligat. Erat cum illis religiosus, nec affectatus; gravis, nec superciliosus; humanus, nec nimis familiaris; assiduus, nec molestus; liberalis, nec ostentator; adeoque caste pius, prudenter cautus, atque urbane modestus, ut illum instar caelestis incolae venerantur, eandemque toto vitæ tempore observantiam atque amorem praestiterint; nec proinde veriti unquam sint ad illum fidenter accedere, sive prospera res ulla, sive calamitas ipsis contingeret: utique certi cum essent, gratulationem pro illa, pro hac miserationem, et consilium se se ab ore Magistri audituros. Generatim Nicolai nomen, sine grati animi significatione, sine debita reverentia, sine justis laudibus, nullo unquam

quam tempore pronuntiabant; tanquam audirent pueri tunc etiam in aula docentem. Pro formandis puerorum animis ad optimi Christiani mores, ac disciplinam, plura excogitavit, plura effecit; atque eo quidem successu, ut in omnibus Reipublicae ordinibus, ac praesertim in religiosis Familiis plures locare discipulos obtinuerit, qui Magistri nomen ubilibet extulerunt, a quo tam honestis fuerant praescriptionibus eruditi. Quo tempore tradebat Rhetoricam, occasionem insuper arripuit verbi Dei praedicandi octavo quoque die ad universos, qui grammaticae scholas frequentabant: cum enim Sacerdos defecisset, qui Sodalitati Marianæ Annunciationis praecerat, temporarium ille subivit onus a Superiore imperatus.

Hoc eodem tempore consuetudinem inivit, dum vixere, familiarissimam cum duobus illis Mexicanæ Provinciae clarissimis ornamentis; quorum alter Xaverius Lazcanus, Angelopoli natus, pietate illustris, doctrina eximius, laurea insignitus pro explicando Suarezio in illa Academia, Mexici obiit ante annos circiter septem, et viginti; alter Augustinus Marquezus, translatus ad Novam ab Hispania vetere, postquam annos aliquot in Mexicanis mire resplenduit, eosque magnis excoluit laboribus, in Mnestei tandem, quod in ejus vita dicemus, conquevit portu, dum ad destinatum currebat exilium. Hancce cum tantis viris amicitiam, quam peperit, adauxitque in dies maxima illa mentium, atque animorum similitudo; nullis non

non excoluit honesti amoris indiciis Nicolaus. Et Lazcanum quidem comitabatur individuus ad ea ministeria, quae sane plurima virum ab omni gentium ordine desideratum extra domesticos occupabant. Nec otio interea torpebat comes: librum enim portabat secum, quo mentem utiliter pasceret, dum ille vel in Academiae aula dictabat Magister, vel Minister in poenitentiae tribunali Sanctimoniales audiebat. Domi etiam dictanti praestabat manum pro tot illis deliberationibus, quae petebantur ab homine, cui Doctoris erat auctoritas ab urbe propemodum universa. Propterea Nicolai manus apud eas gentes notissima. Marquezium alio sibi nomine Socium elegerat per id temporis; christianam videlicet disciplinam docturus per compita: quam ad audiendam ut pueros allicerent, modicis praemuniebant se se muneribus, pro illa aetate charissimis. Nec mediocri fuit bono Mexicanis haec inter tales viros familiaritas; quae quidem processu temporis eo similitudinis inter ipsos devenit, ut Socius incorrupta fide, quem de Nicolai vita, et moribus interrogavi; post alia, quae suo dicam loco, in hanc eruperit hominis comparationem cum homine, quam maximam unius dicent laudem, quicumque noverunt alterum: *Cum ad plures, inquit, dies contubernalis fuerim Augustino Marquezio, curiosusque viri vitam investigaverim; conscientiae religione impulsus, asserere nihil dubito, nullam ejus me vidisse fidelio rem imaginem, quam Nicolaum Calatajudium; eamque inter ipsos arbitror similitudinem fuis-*

fuisse, quam Sacer narrat historicus Eliam inter, et Eliseum. Charus etiam erat Nicolaus eo tempore Sociis, quotquot domum illam incolebant; qui profecto sine invidia conspicabantur, ipsum suo merito, et singularibus dotibus fiduciam sibi, atque amorem Superiorum, aliorumque doctrina, et auctoritate graviorum hominum conciliare. Indoles ejus demissa semper, et suo festiva tempore, atque ad obsequium paratissima, nec se rebus alienis unquam immiscens, nihil certe movebat malignas aemulationes. Nisi religiosa temporis distributio compelleret exire, in cubiculi solitudine latebat; ubi Deo solo teste, dulcissime partiebatur horas pietatem inter, et litteras. Notum erat omnibus, quanta religione coleret Societatis praescriptiones; ut etiam animadverterant omnes, ipsum sibi bellum indixisse perpetuum. Id enim vero silentio esse non poterat, utcunque sibimet indulgere data opera simularet: nam frequens audiebatur in cubiculo flagelli strepitus. Ille autem animi candor, venusta simplicitas, inviolabilisque in humano commercio veritas, prae caeteris ejus virtutibus amorem omnium rapiebant. Ita cujusdam sibi benevolentiam comparavit, cujus levem noxam, quam testis ipse unus viderat, legitime interrogatus, tacere non credidit.

Tantis dotibus hominem, dignum existimavit Provinciae Moderator, qui confestim locaretur, ubi singularis ejus prudentia, et humanissima comitas fructus mature mitterent Societati foecundos. Iis erat opportunus locus tiro-

ci-

cinii Ministerium, quod exercere post paucos tertiae probationis menses imperatur. Tirones id temporis Magister moderabatur Josephus Maria Genovesius, nobilis Panormitanus, in sacris arcanis tractandis longe illustrissimus, ut aliis etiam virtutibus oppido praeclarus. Ingentis fuit gloriae Nicolao, quod in munere adimplendum Magistro illi nimium quantum probata sit ejus agendi ratio; tum a tironibus ipsis fiduciam omnimodam, ac venerationem eximiam, longe duraturam, meruerit. Post biennium renuntiatus est Magister, qui philosophiam traderet in Angelopolitano Collegio; ubi plures inter egregios discipulos excelluit merito Raimundus Cerdanus, qui postea Jesuitis nomen dedit, religione pius, litteris clarus, natura dulcissimus, quem, nondum juventutis flore deposito, ad Goanaxatenses demortuum (posquam professus cum laude philosophiam Guadalaxarae fuerat) boni omnes lacrimati sunt. Jam ab eo tempore magnificere Nicolaum Angelopolitani coeperunt: quae publica ejus meriti aestimatio, redeuntibus annis, eo sane increvit apud ipsos, ut pro universis Reipublicae ordinibus homo esset ille, ad quem potissimum in quacunque necessitate confugerent. Inde Februario mense, anno saeculi currentis post quadragesimum septimo, Mexicum rursus vocatur, ad Professorum domus Ministerium. Quo uno Ministri nomine nullis non juvabat officiis commorantes illuc in vinea Domini Operarios. Et domi, et foris, verbo Dei annuntiando, et poenitentia expian-

dis

dis animorum criminibus indefessus vacabat: interdumque si quis ad populum oraturus, inopinato aegrotaret, nihil dubitabat Minister, quae potens erat facundia, ex tempore vices absentis agere. Quae hominis in dicendo facilitas, et huic adjuncta fiducia, quam certam habebant Sodales, nihil ipsis, modo posset, negaturum Ministerium; copiosam illi obtulere segetem nihil interruptae occupationis. Ad haec, tum attentum rei domesticae studium, quam ibi procurare, Ministri erat; tum etiam segura tranquillitas, qua domus Moderator, quidquid unquam agendum esset, Nicolai arbitrio deferebat; per amplum aperuere theatrum, in quo alacritatem illam suam, animi vigorem, expeditam ad omnia facultatem, virtutumque ut ab industria, sic a natura universitatem omnino patefaceret.

Tertium jam ferme posuerat annum in hoc laborioso munere, cum remeare jubetur Angelopolim, designatus Rector Seminarii, cui nomen a Divo Ignatio Societatis Parente. Hoc erectum fuerat Seminarium pro pueris philosophiae, ac theologiae navantibus operam, octavo decimo ineunte saeculo, sumptus large praebente Francisco Andrado, Angelopolitano Socio. Annis propemodum quinquaginta quamplures dederat alumnos, qui et litteris, et virtutibus egregii nullum non illustraverant ordinem Novohispanae Reipublicae: sapientes enim *Parochos* dederat dioecesibus; dederat et Mexico, et Angelopoli, et aliis urbibus praeclaros juvenes, qui merito evecti fuerant ad Cathedralium

Ec-

Ecclesiarum Sacerdotia Canonica; dederat etiam coelo Laurentium Carrancum, egregia pietate Socium, pro Christi nomine sagittis crudeliter transfixum ad Californios. Nemo fortasse unquam aut plenius, aut vigilantius Nicolao munus hoc implevit, tribulis undequaque consutum; cui satisfaciendo penitus, virum inter plures deligere opus erat numeris omnibus absolutum. Quantum patitur humana mortalitas, talis erat ille: alumnis videlicet Patrem se praestabat, Tutorem, Magistrum, Judicem, Paedagogum, Consiliarium, et generosissime liberalem; cum illorum Parentibus, aut quorum erant curae, semper fuit comis, urbanus, justus, promptus ad obsequia; cum Praefectis, Magistrisque gratum se gerebat pro iis laboribus, quibus ex officio incumbabant: nunquam non cum his conveniebat de discipulorum optima institutione; eisdemque pro concionibus ad populum, pro thesibus propugnatis, urbanus, atque amicus gratulabatur. In puerorum formandis moribus, ipsisque in litteraria, et civili vita educandis, ea severissime custodivit, quae sapienter fuerant ab erectionis initio constituta; aedes tamen ipsas, quas pro tot alumnis angustas acceperat, adauxit duplo fere; bonum ratus nimirum, si et daret habitare commodius, et theologos juvenes a philosophorum contubernio dirimeret. Uncialibus argenteis ad unum supra viginti mille constitit novum aedificium; quorum non modica pars libenti voluntate fluxit a benefica manu Dominici Pantaleonis Alvarezii Abrevii, Archie-

chiepiscopi olim ad Hispanicam insulam, Americae primam, quae vulgari nomine Sanctus Dominicus appellatur; tunc temporis Episcopi Angelopolitani: qui sane mira erat in Nicolaum amoris abundantia. Contulerunt et alii pro sumptibus partem non levem, quorum beneficium, et nomina scripta reliquit ille in Seminarii tabulis, tanquam aeternum grati animi signum tum ab se, tum ab societate universa. Ex ossibus etiam Divi Ignatii sacrum monumentum dono dederat Pontifex ipse Nicolao, qui continuo charissimum pignus in domestico Seminarii sacrario decenter collocavit.

Quaquam tanto muneri tantus homo videbatur unicus, quod summe ab omnibus probatus, fructu puerorum maximo exercebat; credit tamen Provinciae Praeses post egregios labores valetudini ejus consulendum. Ergo Sacrorum Codicum Interpres, et Magister ad propinquum Divi Ildephonsi Collegium imperatur contendere. Cessavit ab iis, quae Seminarii Moderatorem occupabant; plura tamen substituit, quae nullum otio dandum intervallum patiebantur: etenim multis jam annis ea firmus erat sententia, quidquid sibi esset temporis, totum ex Lojolae mente impendendum vel in sui animi perfectionem, vel in aliorum utilitatem. Tum ad domus Aedes, tum ad alia in civitate templa sacris insistebat concionibus; pro eluendis animorum sordibus in poenitentiae tribunali nunquam frustra requirebatur; ad se adventantes vel consilii, vel rei litterariae, vel animi tan-

tantum causa; perquam humanus excipiebat; quin propterea remitteret vel minimum de temporis religiosa distributione. Praeterea Sodalitati Dolorum Mariae Virginis in eodem Collegio vigenti, ad menses aliquot praepositus est: cui quidem muneri conatu, ac diligentia maxima, tanquam nihil aliud sibi esset peragendum, incubuit. His intentus laboribus, et Societatis nomen illustrabat, et aliorum saluti proderat, et coronam sibi aeternam merebatur; cum imperium audiit Praepositi Sociorum Generalis, quo Rector ad Havanenses creatus erat. Utcunque ad notitiam inhorruisset, veritus nimium quantum Superioris dignitate onerari; censuit nihilominus, obedientiae merito jucunditatem tranquillae vitae posthabendam. Et jam parabat se pro longo itinere, amicisque valedicebat imperterritus; cum et a Pontifice, cui charissimum illum diximus, et a Sanctimonialium coenobiis aliquot, quibus unum erat solarium ad ejus pedes in poenitentia provolvi; et ab illustriori civitatis parte, quae Doctorem, Consiliarium, Oratorem, Amicum ab se avelli lacrimabatur; litterae supplices ad Provinciae Moderatorem delatae sunt, quibus orabant instanter, ne Nicolaum Angelopoli abire pateretur: cum praesertim testarentur Medici, tanti hominis valetudini navigationem perniciosam futuram. Connivendum Superiores arbitrati sunt, reverentia maxime Pontificis benemeriti; atque immutato duntaxat Magisterio, moralem tradere Theologiam in eodem Collegio imperaverunt.

Ad

Ad triennium tamen valere preces: nam renuntiatus postmodum Petrus Realesius, qui Provinciam gubernaret, sollicitis ad Nicolaum litteris haec dicebat: *Equidem in hoc munere constitutus, id unum spero futurum oneri levamen, si te a secretis habeam; quae si me spes frustraretur, profecto asperrimum esset. Exi proinde Angelopoli, quanto citius poteris; nec ulli valedicas, nisi benemerito Pontifici, atque illustrissimo ejus Nepoti (Episcopus hic erat, qui vicariam praestabat opem avunculo jam seni) quibus, quanta vales eloquentia, cura, ut persuadeas, expedire quamcelerrimam obedientiam his meis litteris. Confestim volavit ille ad Pontifices, qui quanquam rem aegerrime tulere, libere tamen abire passi sunt. Postridie Mexicum iter arripit; atque ad novum Praesidem ante triduum deveniens, individuus ejus comes a secretis constituitur. Et cum esset clara, et vegeta praeditus mente, facillima in rebus expediendis dexteritate, actiosa strenuitate, atque industria in quibuslibet arduis pertractandis; communi bonorum plausu tot, tantasque suscepti muneris partes mirifice adimplevit. Id enimvero efficere non potuit, quin amara occurrerent non pauca; quae tamen in profundo cordis recessu sepulta omnino jacuere, neque linguae unquam libertatem permisit, ea credendi amicis vel fidissimis. Familiaris quidam casu reperit Nicolai manu scriptum in haec sensa: *Neque unquam expostulabo, neque vero verbum faciam de rebus, quae in meo munere exercendo contigerint.* Quod sanae mentis*

F

tis

tis propositum custodivit sincerus; quantumvis pluribus notum fuisset, in tanta negotiorum varietate, immensisque illis itineribus, quae Moderatorem comitatus bis in triennio de more peregit, quamplurima quidem occurrisse, quae hominem modeste verecundum, natura circumspectum, nec etiam (nimirum ex Sancti Spiritus consilio) boni nominis, atque existimationis negligentem, gravissimis molestiis affecerunt.

Magnopere desideravit, atque aperte fere conatus est, ut, cum triennio illi posuisset terminum, denuo sibi regredi liceret ad tranquillam privatae vitae suavitatem. Attamen cum, sui muneris ratione, totus futuri triennii tenor latere ipsum non potuisset, videretque Sociis, qui a consiliis Moderatori erant, summe se probatum, et proinde conspicua Superioris dignitate donandum; indicavit saltem, gratum sibi futurum, si ad remotissimum aliquod gubernandum Collegium mitteretur, ex iis videlicet, quorum longinqua positio ad sexcenta, nongenta etiam, a Mexico milliaria terrorem aliis incutiebat. Et hoc postremum obtinuit: nam inunte Moderatoris munus Francisco Zevallio, Rector ad Goathimalenses Nicolaus dictus est. Serio cogitavit, quo datae sibi provinciae terminos promptior attingeret, viam aggredi cum Tabellario, qui equitans, et quamcitissimus, viginti plus minus dierum spatio conficere solet nongenta illa milliaria, iter admodum difficile, ac salebrosum, quod multis interscinditur, iisque profundis fluminibus, ut etiam praeruptis an-

anfractibus montium, qui Alpes longa serie, atque altitudine exsuperant. Caeterum ponderatis omnibus, id exequendum non credit sine imminente vitae periculo, quam nulla justa causa contemnere, plane duxit temerarium. Itaque decrevit incedere, qua solebant ratione caeteri; neque tamen permultis comparatis, quae pro tanto itinere necessarium constituunt viaticum. Fama praecesserat hominem, jam avide a Goathimalensibus expectatum, qui sane cives peculiari Sociis benevolentia semper faverant; plus etiam, dum ille vixit, qui praecerat tunc Archiepiscopus, Josephus Figueredus, insigniter in Lojolae filios beneficus, eoque ipsos magnificiens, ut, Societatis votis rite emissis ad Nicolai conspectum, tanquam Sociorum unus mori voluerit, atque inter ipsos terrae mandari; obtenta, dum viveret, Romani Pontificis facultate. Vix in urbem pedem intulit Nicolaus, illico manifestum fuit, quanti aestimaretur a civibus, aperte vocatus Orator, Theologus, religiosus, prudens conscientiarum gubernator. Foemina quaedam ad illum accessit, oravitque instanter, uti se pro confessione vellet audire, hanc unam desiderii sui causans rationem: quoniam de ipso divina plurima ferebantur. Ingenua candoris, atque animi nihil fucati sensa! quae profecto satis indicant famam hominis, etiam in vili populo disseminatam. Et quibus eam meruerit operibus, mox edisseremus, postquam totam vitae seriem continuata narratione perfecerimus. Post exactum Goathimalae triennium, ad Anti-

carienses transivit, eodem munere decoratus. Regebat urbem Episcopus Michael Anselmus Alvarezius Abrevius, is idem, quem supra demonstravimus, apud senem avunculum Angelopoli olim commorari. Ab hujus conspectu, quantum pro munere dabatur, eripiebat se se, fugiens nimirum honores, et benevolentiae signa, quibus Pontifex ipsum prosequabatur. Ea tamen fuga, quae nulli manifesta non erat, plus nominis fugienti attulit, quam honores ipsi attulissent. Quod sane venerandum nomen adaugebant praesertim religiosa ejus modestia, cunctis urbis ordinibus probata sapientia, indefessa pro ministeriis alacritas: orabat enim e suggestu, assidue sedebat ad poenitentiae judicium, in domestico silentio facilis praestabat se consulentibus: ut verbo dicere possimus, paratum semper illum unicuilibet inservire, nunquam cessare a laboribus. Annum functi erant Anticarienses tam praestantium virtutum homine, cum de re Jesuitica in illis regionibus actum est. Septimo Kalendas Julias, anno sexagesimo septimo saeculi currentis, Janitor Collegii summo mane Nicolaum monet, nuntium adesse Regium, qui ad Rectorem jubebat se introferri. Occurrit ille nihil pavidus, ex ejusdem nuntii voluntate Socios omnes imperat congregari; decretum de exilio legitur; obtemperatur. Inde ad calculos vocatus Nicolaus, diem egit integrum in reddenda ratione de domus proventibus, et ea quidem serenitate vultus, qua venientem quemque solebat excipere. In permo-
lesto

lesto ad Veramcruce[m] itinere, atque in ejusdem urbis diversorio mirum erat, qualem religiosa dulcedine, ac Sancti Spiritus gratia plenam eloquentiam effunderet, pro Sociis afflictis, aegrotisque sublevandis. Ea tamen ad paucos menses: tantis enim debilitatum laboribus extremus morbus, quod postea narrabimus, occupavit; Deusque misericors maturo jam ad caelestem patriam viro futura tempora condonavit.

Atque ea fuit externae vitae Nicolai series; cujus venustior apparebit imago, ut singillatim virtutes animi contemplemur. Harum maximam, quae charitas in Deum est, summo conatu effecit, ut prae caeteris foveret omnibus: et, quod praecipuum Divini amoris fundamentum est, odio maximo habebat peccatum. Hoc sane odium assidue in sermonibus familiaribus ad discipulos promovebat; et quadam die apud illos ipse testatus est: *se quotidie ad horam dimidiam, ut minimum, commentationi vacare de horrenda peccati foeditate*. Plane conspiciebatur fructus in illa immaculata conscientia, quam summis extollunt laudibus, qui pro confessionibus illum audierunt. Ex his unus haec ad me sincerus asseruit: *Erat eo proba, et integra conscientia, ut noxam vel levissimam nunquam scienter admitteret*. Nihilo tamen secius ut a criminis vel umbra quamremotissimus esset, quotidie ad poenitentiam accedebat. Loquebatur de Deo fervidissimis vocibus; et cum de vita danda pro Numine verba faceret, ita vultu accendebatur, ut notum esset audientibus, ut
quam